

UCHWAŁA NR 170/XXIV/26
RADY POWIATU GRODZISKIEGO
z dnia 26 marca 2026 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych
dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2026-2031**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1684) i art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673 ze zm.) Rada Powiatu Grodziskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową na lata 2026-2031, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Grodziskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Sławomir Kamiński

Załącznik
do uchwały nr 170/XXIV/26
Rady Powiatu Grodziskiego
z dnia 26 marca 2026 r.

***POWIATOWY PROGRAM
KOREKCYJNO-EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ
NA LATA 2026-2031***

GRODZISK MAZOWIECKI, marzec 2026

I.	WPROWADZENIE.....	2
II.	CHARAKTERYSTYKA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ.....	3
III.	PODSTAWA PRAWNA DZIAŁAŃ.....	6
IV.	DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU GRODZISKIEGO.....	7
V.	GLÓWNE CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	11
VI.	CZAS I MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU ORAZ JEGO ETAPY.....	14
VII.	UCZESTNICY PROGRAMU.....	17
VIII.	REALIZATORZY PROGRAMU I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE.....	18
IX.	ŹRÓDŁ FINANSOWANIA.....	20
X.	MONITOROWANIE PODJĘTYCH ZADAŃ.....	20
XI.	ZAGROŻENIA REALIZACJI PROGRAMU I ZAKOŃCZENIE.....	21
XII.	PODSUMOWANIE.....	21

I. WPROWADZENIE

Obowiązek realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową określony został przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową stanowią integralną część systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz powinny uzupełniać różne formy interwencji podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową.

W związku z powyższym tutejsze Centrum podejmuje działania mające na celu usprawnienie systemu przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie grodziskim.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową ma na celu powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, opracowywanie i realizacja programów korekcyjnoedukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiaty. Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2021r., poz. 1249 ze zm.) przemoc określana jest jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia; naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną; powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę; ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej; istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Nowelizacja przepisów ustawy wprowadza rozszerzenie kręgu osób doznających przemocy domowej, zwłaszcza o byłego małżonka, byłego partnera lub innego członka rodziny, niezależnie od faktu zamieszkiwania z osobą stosującą przemoc domową.

Założenia w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową zakładają podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc oraz

zwiększenie profesjonalizmu służb w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Należy zaznaczyć, że programy korekcyjno-edukacyjne to jedna z form działań ukierunkowanych na zmianę społecznie nieakceptowanych zachowań osób stosujących przemoc. Fundamentalnym założeniem Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową, jest zastosowanie oddziaływań edukacyjnych, psychologicznych, a także socjalizacyjnych mających wymierny wpływ na trwałą zmianę dotychczas prezentowanych zachowań oraz postaw życiowych osób dopuszczających się zachowań przemocowych. Trudnym zadaniem jest podjęcie się pracy na rzecz osób dopuszczających się zachowań przemocowych. Niestety ludzie mają tendencję do potępiania oraz oceniania osób dopuszczających się przemocy domowej. Podjęcie pracy na rzecz w/w osób wymaga nie tylko specjalistycznej wiedzy i umiejętności, ale również określonych predyspozycji oraz wewnętrznej gotowości do podjęcia się takiego działania.

II. CHARAKTERYSTYKA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Przemoc jest zjawiskiem negatywnym coraz silniej narastającym we współczesny świecie. Możemy się z nią zetknąć w różnych miejscach życia społecznego. Dostrzegalna jest między innymi na ulicy, w szkole czy w pracy. Może dotknąć każdego, bez względu na pochodzenie, stan majątkowy, wykształcenie, płeć czy wiek. Wiele przypadków nie zostaje ujawnionych, kryją się w czterech ścianach rodzinnego domu. To właśnie one, przez nikogo niezauważane, mogą doprowadzić do życiowej tragedii, szczególnie wtedy gdy spotkają się z obojętnością.

Przemoc domowa to przemoc w stosunku do osób bliskich. Najczęściej jest kierowana do osób zależnych i powszechnie rozumiana jako zespół zachowań atakujących, nadzorujących i kontrolujących o charakterze fizycznym i emocjonalnym, których celem jest zniewolenie drugiej osoby, wyeliminowanie jej suwerenności, podporządkowanie jej myśli i działań potrzebom i żądaniom sprawcy.

Zjawisko przemocy może występować w różnych formach, wśród których znajdują się:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,
- przemoc seksualna,
- przemoc ekonomiczna,

- zaniechywanie.

Teoretycy i praktycy, zajmujący się badaniem i leczeniem przemocy, definiując przemoc, uwzględniają na ogół trzy zasadnicze kryteria:

- 1) rodzaj zachowania osoby stosującej przemoc,
- 2) jego intencje,
- 3) skutki przemocy.

Osoby stosujące przemoc to grupa, która bardzo niechętnie współpracuje podczas terapii i badań. Do osobowościowych cech osób stosujących przemoc domową zalicza się: emocjonalną niedojrzałość, impulsywność, egocentryzm, wyobcowanie, niski poziom wartości, niską samoocenę, słabe poczucie bezpieczeństwa, brak empatii i emocjonalnego ciepła, sztywność osobowości i nieumiejętność pójścia na kompromis.

Inne badania pozwoliły na wyodrębnienie mechanizmów psychopatologicznych sprzężonych z agresją. Są to: zależność, ambiwalencja i problemy z bliskością w związkach, podejrzliwość i zazdrość, brak satysfakcji z życia, agresywność, impulsywność, stosowanie mechanizmów obronnych tj. wypierania, zaprzeczania, projekcji, niestałość nastroju, izolacja.

Jedną z cech, która charakteryzuje osobę stosującą przemoc jest jego fizyczna dominacja nad osobą doświadczającą przemocy. Trudno jest opisać portret osoby stosującej przemoc domową. Poszukuje się jednak cały czas odpowiedzi na określenie prawdziwych przyczyn wywołujących agresję i odpowiedzi na pytanie czy osoby stosujące przemoc powinny ponieść karę czy raczej powinno się im pomagać.

W świetle badań, osoby z rodzin patologicznych oraz nadużywające alkoholu czy narkotyków częściej stosują przemoc fizyczną oraz zaniechują swoje dzieci. Rodziny o wyższym statusie społecznym także stosują przemoc, jednak bardzo często jest to przemoc psychiczna.

Rodziny takie bardzo rzadko przyznają się do swoich błędów wychowawczych oraz stosowania przemocy.

Zachowanie osoby stosującej przemoc może być wynikiem tego, że:

- 1) jest przeciążony problemami, silnymi emocjami, agresywnymi uczuciami,
- 2) nie posiada umiejętności współżycia z drugim człowiekiem,
- 3) brak mu wychowania i wykształcenia form współżycia w rodzinie,
- 4) jest obciążony środowiskowo np. wzorcem bicia i przemocy,
- 5) był wychowany w tradycji i kulturze grupy społecznej, która akceptowała użycie siły we wzajemnych kontaktach,
- 6) sam doznaje cierpienia (agresywne odreagowanie),

- 7) ma skłonności do sadyzmu,
- 8) jest niedowartościowany, niezaradny życiowo,
- 9) chce dominować nad partnerem.

Skutki przemocy domowej

Skutkiem przemocy domowej są szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym: obrażenia ciała, wzrost zachorowalności na różnego rodzaju choroby somatyczne a także smutek, stany lękowe, popadanie w depresję, poczucie zagrożenia, niskie poczucie własnej wartości, nieufność, bezradność, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi osobami doznającymi przemocy lub świadkami przemocy domowej.

Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia. Najważniejsze potrzeby dziecka jak poczucie bezpieczeństwa, miłości, akceptacji są niezaspokojone, co ma wpływ na jego rozwój i jest przyczyną wielu problemów psychosomatycznych. Dzieci będące osobami doznającymi przemocy przejawiają wysoki poziom depresji, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość lub wycofanie, obniżenie samooceny, problemy w kontaktach z rówieśnikami.

Konsekwencje przemocy ujawniają się często po długim czasie, w wieku dorastania lub w dorosłym życiu. Osoby doznające przemocy, zwłaszcza seksualnej mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem związków z innymi osobami.

Zachowania przemocowe są często dziedziczone i powielane. Chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna maltretuje kobietę i dzieci, uczą się agresji, bicia, poniżania. Dziewczynki uważają, że przemoc jest wpisana w los kobiety. Istnieje poważne ryzyko, że dzieci doświadczające przemocy w przyszłości staną się rodzicami traktującymi przemoc jako normę.

Przemoc domowa nie jest tylko indywidualnym problemem rodziny, to także poważny problem społeczny.

Rodziny, w których występuje przemoc angażują w swe problemy służbę zdrowia, policję, sądownictwo, prokuraturę, pomoc społeczną, różnego rodzaju inne instytucje i organizacje. Szukają pomocy i oczekują konkretnych działań zmierzających do powstrzymania zachowań przemocowych. Nadal w dzisiejszym świecie jest to bardzo trudne.

Powstaje wiele programów przeciwdziałania przemocy domowej. Często ukierunkowane są one na pomoc osobom doznającym przemocy, podczas gdy nadal istnieje niedobór projektów zaadresowanych do osób stosujących przemoc domową. A to głównie ta grupa powinna być natychmiast pokierowana do instytucji, osób zajmujących się pomocą osobom stosującym przemoc domową, nieradzącym sobie z emocjami, złością, agresją. Program korekcyjno-edukacyjny w powiecie grodziskim adresowany do osób stosujących przemoc domową ukierunkowany jest na uświadomienie ich uczestnikom jak negatywny wpływ to „zjawisko przemocy” ma na życie całej rodziny. Nastawiony jest również na naukę konstruktywnych sposobów rozładowania własnego, negatywnego napięcia emocjonalnego. Należy jednak zwrócić uwagę iż programy korekcyjno-edukacyjne odgrywają rolę pomocniczą obok interwencji karno - administracyjnej. Dają jednak osobom stosującym przemoc możliwość zrozumienia i naprawy własnego zachowania bez konieczności stosowania kar wynikających z przepisów prawa.

III. PODSTAWA PRAWNA DZIAŁAŃ

Podstawa prawną realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową jest:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 – przyjęty uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach;
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Grodziskim na lata 2026-2031.

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU GRODZISKIEGO

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Mazowieckim za lata 2023-2025 skala interwencji wobec przemocy domowej w ramach procedury „Niebieskiej Karty” obrazuje poniższe zestawienie.

L.p.	Rok	Ilość interwencji domowych
1.	2023	1388
2.	2024	1460
3.	2025	1486

Dane szczegółowe:

Dane nt. przemocy domowej na terenie powiatu grodziskiego - 2025	Liczba
Liczba ogólna przeprowadzonych interwencji domowych, w tym dotyczących przemocy domowej	1486 72
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej w tym: - kobiety - mężczyźni - małoletni	277 135 23 119
Liczba sprawców przemocy domowej w tym: - kobiety - mężczyźni - nieletni	162 29 133 0
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu w tym: - kobiety - mężczyźni	63 12 51

Skalę i charakter zjawiska przemocy w powiecie grodziskim najlepiej oddają powyższe statystyki policyjne. Z danych dotyczących przeprowadzonych na przestrzeni lat 2023-2025 interwencji domowych możemy wywnioskować, że w 2023 roku były 1388 tego rodzaju interwencji, a w 2024 roku już 1460, natomiast w 2025 r. już 1486, czyli mamy cały czas tendencje wzrostową.

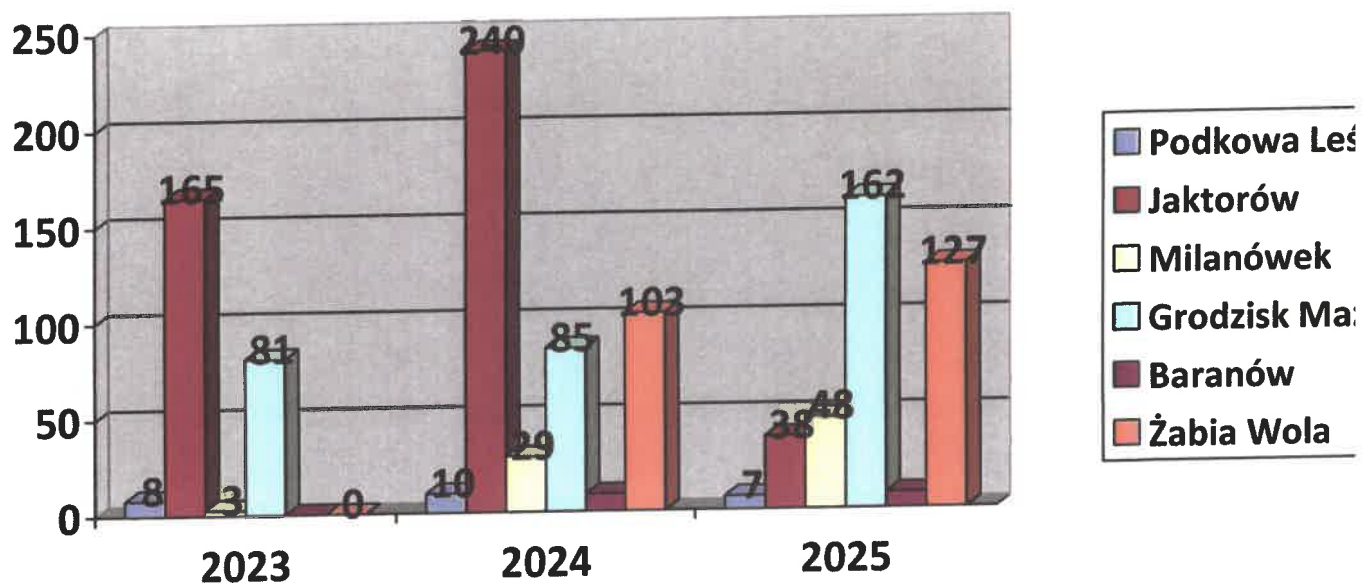
Nie zmienia się obraz osób stosujących przemoc, którym w około 95 % jest mężczyzna pod wpływem alkoholu oraz obraz osoby doznającej przemocy, którą zwykle jest kobieta.

Dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu grodziskiego przedstawiają się następująco:

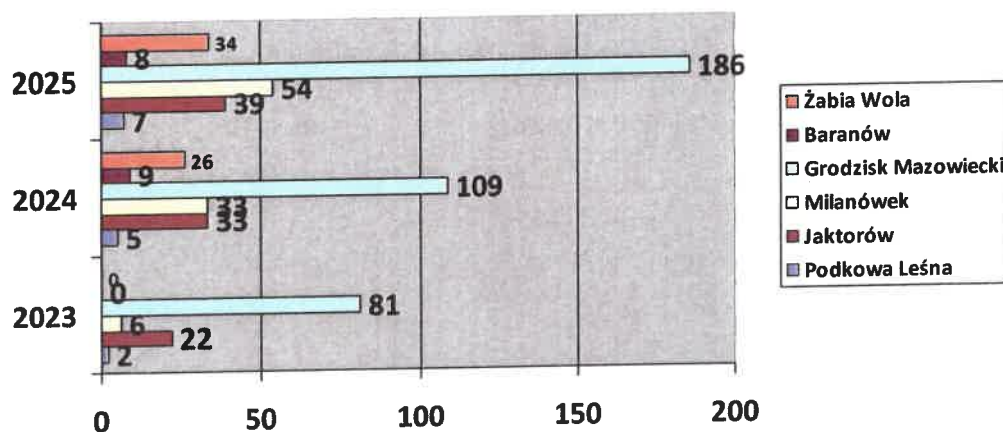
Przemoc domowa w gminie Podkowa Leśna, Jaktorów, Milanówek, Grodzisk Mazowiecki, Baranów, Żabia Wola w latach 2023 – 2025

L.p.	Rok	Ilość zgłoszonych spraw	Ilość podjętych czynności związanych procedurą „Niebieskiej Karty”
1.	2023	2; 22; 6; 81; 0; 0	8; 165; 3; 81; 0; 0
2.	2024	5; 33; 33; 109; 9; 26	10; 240; 29; 85; 9; 103
3.	2025	7; 39; 54; 186; 8; 34	7; 38; 48; 162; 8; 127

Ilość podjętych czynności związanych z procedurą NK

Ilość zgłoszonych spraw dotyczących przemocy na terenie gmin

Dane nt. przemocy domowej na terenie ww. gmin 2025	Liczba
Liczba prowadzonych spraw związanych z przemocą domową	450
Liczba osób doznających przemocy	618
w tym: - kobiety	260
- mężczyźni	99
- małoletni	259
Liczba osób stosujących przemoc	326
w tym: - kobiety	92
- mężczyźni	234
- nieletni	0
Liczba zgłoszonych osób stosujących przemoc będących pod wpływem alkoholu	66
w tym: - kobiety	14
- mężczyźni	52

Te liczby pokazują, że przynajmniej statystycznie, osobami doznającymi przemocy domową stają się mieszkańcy miast ale też i małych miejscowości.

Prezentowana w formie tabelarycznej skala zjawiska przemocy obejmuje dane dotyczące:

1. Niebieskich Kart.
2. Liczby postępowań z art. 207.
3. Liczby osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc domową.

Po analizie danych otrzymanych z Komendy Powiatowej w Grodzisku Mazowieckim jak i z Ośrodków Pomocy Społecznej można stwierdzić, że zjawisko przemocy domowej ma nadal duży zasięg i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego. Najważniejszym i najbardziej istotnym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie istnienia problemu i dostrzeżenie konieczności zajmowania się nim.

Przemocy domowej często towarzyszy nadużywanie alkoholu. Wiele rodzin, w których występuje problem alkoholowy jest monitorowanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej.

Zaprezentowane powyżej dane, dotyczące zarówno ilości osób doznających przemocy jak i osób stosujących przemoc domową co świadczą o tym, iż problem przemocy domowej nie jest obcy w powiecie grodziskim, a to wskazuje na potrzebę opracowania i przeprowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Należy podkreślić, że osoby uciekające się do rozwiązań siłowych, opartych na przemocy to zwykle jednostki o dość chwiejnej strukturze osobowości i określonych predyspozycjach temperamentalnych. Pod zachowaniami przemocowymi zazwyczaj kryje się jednostka o niskim poczuciu własnej wartości, nieumiejąca radzić sobie z emocjami, często z doświadczeniami przemocy w swojej osobistej historii rodzinnej. Biologiczne podłoże dodatkowo zwykle sprzyja nieradzeniu sobie z sytuacjami większego pobudzenia emocjonalnego.

Bez względu na indywidualne predyspozycje wyróżnić można pewne wspólne mechanizmy w oparciu, o które funkcjonuje agresor. Podstawowym mechanizmem jest zaprzeczanie, ujawniające się pod postacią następujących form zachowań typu: zaprzeczanie przemocy, zaprzeczanie odpowiedzialności, zaprzeczanie częstotliwości, intensywności i konsekwencjom. W związku z powyższym jasno możemy stwierdzić, że przemoc domowa nie jest obojętna dla żadnego z elementów systemu rodzinnego. Długofalowe skutki przemocy pozostają w psychice zarówno u osoby doznającej krzywdy, świadków, jak również samego agresora.

Warto pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej, dochodzi do niej w wyniku złożonych interakcji pomiędzy czynnikami społecznymi, kulturowymi i psychologicznymi. Istnieją natomiast pewne czynniki wyzwalające, których wystąpienie może zwiększać prawdopodobieństwo stosowania przemocy przez osoby charakteryzujące się słabszą kontrolą

impulsów, które dodatkowo wpisują się we wzorzec doświadczania lub obserwacji przemocy w toku socjalizacji. Czynniki te mogą być następujące:

- konflikty rodzinne rozwody i separacja;
- bezrobocie lub niestabilność zatrudnienia, charakter pracy, niskie zarobki;
- dyskryminacja ze względu na płeć;
- konflikty z prawem – przynależność do tzw. środowiska przestępczego, pobyt w zakładzie karnym;
- utrata samodzielności wynikająca z wieku i niepełnosprawności;
- brak środków do życia, brak wsparcia społecznego;

Osoba stosująca przemoc obserwuje wiele korzyści takich zachowań dla własnego funkcjonowania. Stosowana przez niego przemoc zwykle doprowadza do zahamowania niechcianej reakcji u osoby jej doświadczającej, dodatkowo dzięki temu zyskuje on przewagę nad drugą osobą, co w rezultacie najczęściej powoduje podniesienie samooceny. Przede wszystkim natomiast agresor zyskuje w ten sposób kontrolę nad otoczeniem.

V. GŁÓWNE CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Działania korekcyjno-edukacyjne realizowane są w ramach strategii ukierunkowanych na zmianę postaw i zachowań u osób stosujących przemoc i mają na celu zakończenie przemocy domowej.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w art. 4 ust. 3 wskazuje na konieczność stosowania wobec osób stosujących przemoc oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Ustawa określa także obowiązki nałożone na osoby stosująca przemoc domową, wynikające ze stosowania przemocy. Zakres oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc wynikający z ww. przepisów to:

- interwencja wobec osób stosujących przemoc (odpowiednie instytucje, zespoły etc.),
- oddziaływania korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- programy terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową,
- zwiększenie dostępności usług terapeutycznych w zakresie profilaktyki uzależnień,
- rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty oraz organizacje pozarządowe,
- wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi,

- realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy,
- realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do zmiany wzorców zachowań agresywnych.

Osoby stosujące przemoc na mocy przepisów mogą zostać zobligowane do:

- zaprzestania stosowania przemocy,
- powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach określonego w art. 72 § 1 pkt 6b Kk,
- zakazu kontaktowania się z określonymi osobami,
- zakazu zbliżania się do określonych osób,
- nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,
- uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych.

Celem tych wszystkich działań jest zmniejszenie ryzyka stosowania przez przemoc poprzez zwiększenie zdolności do samokontroli zachowań agresywnych, nauczenie zasad współżycia w rodzinie lub związku partnerskim oraz wypracowanie planu korygowania nieadekwatnych zachowań w oparciu o indywidualne predyspozycje.

W związku z powyższym tutejsze Centrum podjęło działania zmierzające do przeprowadzenia programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową w oparciu o elementy programu Duluth, podejściu terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach i modelu komunikacji „Porozumienie bez Przemocy” oraz Treningu Zastępowania Agresji TZA-ART.

Głównym celem programu jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.

Będzie on realizowany poprzez nabycie wiedzy oraz naukę alternatywnych zachowań jak również kształtowanie postawy szacunku i zrozumienia dla rodziny. Tak postawiony cel jest zgodny z wytycznymi do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Cele szczegółowe programu:

1. Zmiana przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej.

2. Powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy.
3. Rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych.
4. Zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy.
5. Wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania.
6. Poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej.
7. Kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej.
8. Uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.
9. Uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Cel podstawowy ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc domową Program ma charakter edukacyjno-korekcyjny i przyjmuje możliwość jego realizacji w warunkach wolnościowych oraz możliwość korzystania z konsultacji indywidualnych dla uczestników.

W części edukacyjnej skoncentrowany jest na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy, część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystania ze wsparcia społecznego.

VI. CZAS I MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU I JEGO ETAPY

W ciągu roku zakłada się realizowanie od jednego do kilku cykli programu, w zależności od zapotrzebowania.

Realizacja programu odbywać się będzie w systemie otwartym (oznacza to, że nowe osoby mogą dołączać do grupy w trakcie realizacji cyklu zajęć). Planuje się aby pełen cykl spotkań, dla każdego indywidualnego uczestnika mieścił się w wymiarze 64 godzin.

Spotkania indywidualne oraz zajęcia grupowe odbywać się będą w salach wyznaczonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Mazowieckim. Miejsce spotkania podsumowującego zostanie ustalone na zakończenie programu korekcyjno-edukacyjnego.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową może być prowadzony z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającą porozumiewanie się na odległość.

Wszystkie informacje uzyskiwane od uczestników programu, dotyczące ich życia osobistego, muszą być objęte zasadą poufności (z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnienie czynów zabronionych przez prawo).

Zajęcia z osobami stosującymi przemoc mogą być prowadzone w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy, jednak należy zadbać o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej.

Zawartość merytoryczna koncentruje się wokół następujących elementów:

- 1) Edukacja – dostarczanie uczestnikom informacji, które będą pomocne w zrozumieniu dynamiki przemocy w kontekście procesów uczenia się społeczno kulturowego i socjalizacji w roli męskiej. Edukacja konfrontuje wszystkie przekonania i postawy, przy pomocy których sprawcy usprawiedliwiają stosowanie przemocy.

Uczestnicy uczą się w jaki sposób ich zachowanie krzywdząco wpływa na członków ich rodziny i na ich wzajemne relacje, a także przygotowują się do wzięcia pełnej odpowiedzialności moralnej i psychologicznej za swoje czyny. Oraz do rozpoczęcia pozytywnych zmian w ich relacjach osobistych.

- 2) Rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych – program dostarcza uczestnikom okazji do badania osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które inicjują i wzmacniają stosowanie przez nich przemocy. Podczas zajęć promuje się postawy i wartości, które stanowią konstruktywną alternatywę wobec postaw podtrzymujących przemoc.
- 3) Zmiany behawioralne – poznawcze – uczestnicy, którzy zaczną angażować się w proces zmiany postaw i zachowań, otrzymują możliwość ćwiczenia nowych, konstruktywnych form myślenia i reagowania, służących kontroli nad szkodliwymi

zachowaniami oraz sprzyjających odpowiedzialnemu podejmowaniu decyzji w sytuacjach konfliktowych oraz utrzymywaniu prawidłowych relacji międzyludzkich bez przemocy.

Planuje się, aby realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego przebiegać według następujących etapów:

Etap I, rekrutacja do programu – każdy kandydat do programu otrzymuje 3 godziny konsultacji, których celem jest dokonanie diagnozy indywidualnej oraz zebranie informacji na temat sytuacji rodzinnej każdego z uczestników programu, w szczególności dotyczących stosowanej przez niego przemocy a także wiedzy na temat tego zjawiska.

Na tym etapie każdy z uczestników podpisuje oświadczenie o akceptacji reguł uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Głównym warunkiem wzięcia udziału w programie jest uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy domowej.

Pozostałe zasady: systematyczna obecność na zajęciach, stosowanie się do ustalonych zasad w tym zachowania w trakcie zajęć, powstrzymanie się od zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi, zobowiązanie uczestników do zachowań bezpiecznych i zgodnych z zasadami współżycia społecznego.

Etap II, spotkania grupowe - liczba spotkań 10, liczba godzin 30, których celem jest przekazywanie treści edukacyjnych.

Zajęcia grupowe prowadzone będą w składzie od 5 do 12 osób, mają na celu zapoznanie uczestników programu z teoretyczną stroną tego problemu i jego mechanizmami.

Tematyka poszczególnych spotkań powinna uwzględnić treści związane ze zjawiskiem przemocy domowej.

Etap III, spotkania grupowe - liczba spotkań 10, liczba godzin 30, uwzględnia realizację zajęć korekcyjnych ukierunkowanych na zmianę postaw osób stosujących przemoc, kontrolę własnych zachowań oraz rozwijanie umiejętności eliminowania negatywnego napięcia w inny sposób niż poprzez stosowanie przemocy wobec najbliższych.

Etap IV, ocena rezultatów programu: sesje indywidualne, dla każdego uczestnika przeznaczono jedno jednogodzinne spotkanie. Ma to na celu weryfikację postaw i opinii

uczestników programu uzyskanych podczas pierwszego spotkania z aktualnymi poglądami tych osób na temat zjawiska przemocy domowej. Etap ten stanowi podsumowanie podjętych podczas jego realizacji działań.

Etap V, spotkanie realizatorów programu w celu omówienia doświadczeń związanych z jego realizacją.

Praca indywidualna z uczestnikiem programu:

Formy pracy: wywiady, kwestionariusze, analiza zgromadzonej dokumentacji pod kątem:

- rzeczywistych okoliczności skierowania do programu;
- określenia czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc;
- aktualnej sytuacji rodzinnej i zawodowej;
- cech osobistych istotnych dla pracy korekcyjnej.

Praca grupowa z uczestnikami programu:

Formy pracy: mini wykłady, projekcje filmów, analizowanie mechanizmów własnych zachowań;

- warsztaty konkretnych umiejętności;
- indywidualne spotkania terapeutyczne;

Opracowany i powyżej przedstawiony plan zajęć może ulec zmianie w porozumieniu osoby odpowiedzialnej za przeprowadzenie określonego typu zajęć z Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Mazowieckim. W przypadku zajęć grupowych możliwe jest naprzemienne realizowanie zajęć edukacyjnych i korekcyjnych.

Ocena uczestników programu

Ocena postępów wynikających z uczestnictwa w programie związana jest m.in. z wypełnieniem zobowiązań znajdujących się w kontrakcie określającym zasady selekcji.

Kryteria oceny dotyczą następujących zagadnień:

- obecność na zajęciach
- aktywność na zajęciach
- otwartość na uczestników i przekazywane treści
- wykorzystywanie poznanych technik

- zachowywanie trzeźwości
- nie stosowanie przemocy
- ponoszenie odpowiedzialności za stosowaną przemoc
- zwracanie się o pomoc
- przyjmowanie uwag.

Ocena powinna być stosowana na różnych etapach programu i stanowić podstawę do zwolnienia z uczestnictwa w programie.

Każdy uczestnik programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową otrzyma stosowne zaświadczenie o zgłoszeniu się do udziału w Programie i o jego ukończeniu.

VII. UCZESTNICZY PROGRAMU

Program adresowany jest do następujących grup:

1. Osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy, którym Sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary, zobowiązując do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.
2. Osób, których rodzina została objęta procedurą „Niebieskiej Karty” wskazane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych itp.,
3. Osób, będących osobami stosującymi przemoc domową, które są uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.
4. Osób zainteresowanych, których uczestnictwo w programie wynika z osobistej decyzji.

W programie uczestniczyć nie mogą:

1. Osoby chore psychicznie.
2. Nałogowi hazardziści.
3. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków, które nie przeszły podstawowego cyklu terapii.
4. Osoby, które nie są osobami stosującymi przemoc domową.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE

Odpowiedzialnym za organizację i realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Mazowieckim.

Do działań Centrum należy:

1. Przygotowanie programu oraz nadzór nad jego realizacją.
2. Rekrutacja uczestników.
3. Współpraca z instytucjami oraz osobami realizującymi program.
4. Monitoring działań prowadzonych w ramach programu.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową prowadzony jest przez osoby:

1) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub

2) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku:

a) psychologia, praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub

b) innym, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki lub resocjalizacji, lub

3) będące terapeutami lub psychoterapeutami;

4) posiadające udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;

5) posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.

Osoby prowadzące oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia nie spełniają wymogów dotyczących kwalifikacji, mogą prowadzić programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową do czasu uzupełnienia tych kwalifikacji, jednak nie dłużej niż przez okres 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

Instytucje wspierające:

1. Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim.
2. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim.
3. Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Mazowieckim.
4. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grodziskiego.
5. Poradnia Terapii Uzależnień w Grodzisku Mazowieckim.
6. Gminne Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Powiatu Grodziskiego.
7. Organizacje pozarządowe.
8. Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Osoba odpowiedzialna za realizację indywidualnych spotkań zobowiązana będzie do:

- przeprowadzenia indywidualnej diagnozy osób biorących udział w programie,
- podpisania z każdym z uczestnikiem zakwalifikowanym do programu, oświadczeń: akceptacji reguł uczestnictwa w programie, uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy, powstrzymania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny.

Osoba odpowiedzialna za realizację zajęć grupowych (edukacyjnych i korekcyjnych) zobowiązana będzie do:

- prowadzenia listy obecności,
- sporządzenia sprawozdania dotyczącego oceny końcowej postępów osób uczestniczących w zajęciach edukacyjno-korekcyjnych.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Głównym źródłem finansowania zadań wynikających z realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową będą środki z budżetu państwa co wynika z art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Środki na realizację zadania, w myśl art. 6 ust. 5 powyższej ustawy, zapewnia budżet państwa.

X. MONITOROWANIE PODJĘTYCH ZADAŃ

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego przewiduje również monitoring wszelkich podejmowanych działań. Celem monitoringu będzie sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców. Jego celem będzie również określenie efektywności i przydatności prowadzonych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Monitoring uwzględni trzy płaszczyzny działań:

1. Monitoring realizacji programu oraz jego uczestników dotyczący obecności zakwalifikowanych osób na poszczególnych zajęciach.
2. Monitoring osób, które uczestniczyły w programie przez trzy lata po jego zakończeniu. Ewaluacja i monitoring będą sporządzane indywidualnie dla każdego uczestnika. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Mazowieckim będzie współpracowało z instytucjami pomocowymi z terenu powiatu grodziskiego oraz z osobami z otoczenia uczestnika programu (partner/ka, rodzina).
3. Monitoring, który pozwoli na analizę informacji o ilości osób stosujących przemoc domową otrzymanych od instytucji współpracujących przy realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego.

Monitorując program będzie się szukać odpowiedzi na pytania min. Czy podejmowane działania prowadzi do osiągnięcia celu finalnego, czy program nie wymaga przeformułowania zadań, czy adresaci programu zachowują się zgodnie z oczekiwaniami.

Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna jest współpraca z partnerami programu.

Wnioski z monitoringu realizacji programu będą służyły do ewaluacji programu oraz ewentualnego zaplanowania innej oferty pomocowej dla osób stosujących przemoc domową.

XI. ZAGROŻENIA REALIZACJI PROGRAMU I ZAKOŃCZENIE

Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową realizowany przez Powiat Grodziski to ułożony w określonym czasie ciąg działań zmierzających do wybranej, specyficznej grupy odbiorców, wymagający zaangażowania środków rzeczowych, ludzkich i finansowych. Realizacja założeń programowych wiąże się nierozdzielnie z ryzykiem wystąpienia zjawisk czy działań, które mogą mieć negatywne skutki dla przebiegu

całego programu lub jego poszczególnych części. Najistotniejsze zagrożenia wiążą się z brakiem wystarczającej ilości zewnętrznych środków finansowych, od których realizacja programu jest zależna. Ponadto, zagrożeniem dla programu może być brak dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w jego działaniach. Dlatego bardzo ważnym elementem prowadzenia programu jest ścisła i umiejętna współpraca z partnerami programu, co pozwoli na rzetelne zebranie potrzebnych informacji oraz umożliwi dostosowanie programu do potrzeb uczestników. Kluczem do sukcesu w realizacji programu będzie niewątpliwie świadomość wystąpienia ryzyka i reagowanie przez realizatorów programu na powijające się problemy i zagrożenia.

PODSUMOWANIE

Przemoc domowa jest zjawiskiem obecnym w społeczeństwie. Niezbędne jest więc podejmowanie działań, mających na celu powstrzymanie przemocy i zmniejszenie skali tego zjawiska.

W tym celu oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową będą prowadzone w formie programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. Program korekcyjno – edukacyjny jest formą oddziaływania na osoby stosujące przemoc w celu nauczania ich samokontroli, kształtowania u nich postawy partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe.

Powodzenie realizacji programu w warunkach wolnościowych jest uzależnione od pozyskania uczestników skazanych na karę pozbawienia wolności w zawieszeniu, zgłaszających się dobrowolnie lub kierowanych przez różne organizacje i instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej, szczególnie przez Zespoły Interdyscyplinarne do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Potrzebę oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową rozpowszechniono wśród kuratorów sądowych, policjantów, pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz

pozostałych członków zespołów interdyscyplinarnych, przeciwdziałających przemocy domowej.

Podejmowanie pracy na rzecz osób stosujących przemoc jest niewątpliwie trudnym zadaniem, wymagającym od osób niosących pomoc nie tylko wiedzy i umiejętności ale także predyspozycji i osobistej gotowości do takiego działania.